

Pilots mbo-certificaten voor
beroepsgerichte onderdelen:
een leven lang ontwikkelen

-Achtergrondinformatie-

1. Inleiding

1.1. Aanleiding en context

De arbeidsmarkt verandert in Nederland snel door allerlei ontwikkelingen. Denk hierbij onder andere aan technologische en demografische ontwikkelingen. Het gevolg hiervan is dat er zowel kwalitatieve als kwantitatieve fricties ontstaan die een optimale invulling van de arbeidsmarkt in de weg staan. Een beroepsbevolking die meebeweegt met deze ontwikkelingen is noodzakelijk, niet alleen om een adequate bijdrage te kunnen leveren aan de economie, maar ook om baan zekerheid te behouden. De beroepsbevolking zal zich derhalve moeten blijven ontwikkelen.

Het middelbaar beroepsonderwijs speelt een cruciale rol in het opleiden van vakkrachten die nodig zijn voor onze economie. Dat geldt niet alleen voor jongeren die vanuit het voortgezet onderwijs het mbo instromen. Ook voor werkenden en werkzoekenden die hun loopbaan een nieuwe impuls willen of moeten geven biedt het mbo kansen. De mbo-kwalificatiestructuur is niet alleen geschikt voor starters, maar leent zich ook voor invulling van de om-, bij- of opscholing van werkenden en werkzoekenden.

Eén van de maatregelen om een leven lang ontwikkelen te ondersteunen is de introductie van mbo-certificaten. Zo wordt het mogelijk om onderdelen van mbo-opleidingen te volgen en die af te sluiten met een mbo-certificaat. Het gaat om onderdelen die een zelfstandige betekenis op de arbeidsmarkt hebben en bijdragen aan een bredere inzetbaarheid of betere toerusting op veranderende beroepsvereisten van werkenden en werkzoekenden. Met een erkend certificaat kunnen werkenden en werkzoekenden aan werkgevers aantonen dat zij op onderdelen voldoen aan de vereiste kwalificaties.

Vanaf 2016 worden certificaten stapsgewijs verbonden aan een aantal onderdelen van bestaande kwalificaties in de landelijke kwalificatiestructuur mbo. Inmiddels is aan 94 keuzedelen een mbo-certificaat verbonden; dit aantal wordt naar verwachting nog uitgebreid. Met de pilots voor het verbinden van certificaten aan beroepsgerichte onderdelen start in 2018 een nieuwe fase.

In juli 2017 heeft SBB aan de minister van OCW een advies uitgebracht rondom toekomstbestendig beroepsonderwijs. Eén van de aanbevelingen uit het advies betreft het opzetten van pilots rondom scholingstrajecten voor arbeidsmarktrelevante onderdelen van de kwalificatiestructuur op grond waarvan mbo-certificaten verbonden kunnen worden aan beroepsgerichte onderdelen. De minister van OCW omarmt deze aanbeveling en geeft in haar reactie van 20 november jl. aan dat het uitvoeren van 10 à 15 pilots, conform het advies van SBB, gewenst is om de werkbaarheid, kansen, risico's en condities van mbo-certificaten voor beroepsgerichte onderdelen in kaart te brengen. Deze pilots lopen in de periode 2018 tot en met eind 2019.

1.2. Doel van de pilots

Zoals in het genoemde advies aan de minister van OCW is aangegeven moeten er pilots komen om de aanpak voor het verbinden van certificaten aan beroepsgerichte onderdelen van kwalificaties uit te werken. Daarbij worden twee doelstellingen binnen de pilots onderkend:

- *Vinden van een éénduidige, werkbaar en breed gedragen methodiek om te komen tot eenheden van beroepsgerichte onderdelen, waaraan een mbo-certificaat kan worden verbonden*
De pilots mbo-certificaten voor beroepsgerichte onderdelen hebben als doel om een éénduidige, werkbaar en breed gedragen methodiek op te stellen voor het verbinden van certificaten aan beroepsgerichte onderdelen. Om de eenduidigheid en werkbaarheid van de methodiek voor de gehele kwalificatiestructuur te testen wordt in zorgvuldig geselecteerde pilots met een grote diversiteit ervaring opgedaan.
- *Praktijkervaring opdoen met de werkwijze*
Aan de hand van concrete ervaringen van onderwijsinstellingen, bedrijven en werknemers wordt de werkwijze en uitvoerbaarheid van mbo-certificaten voor beroepsgerichte onderdelen getoetst en verder aangescherpt. Daarmee wordt tevens inzicht verkregen in de effecten, consequenties,

kansen en risico's van mbo-certificaten voor beroepsgerichte onderdelen op het totale onderwijsaanbod in het mbo en het werkveld (onderwijsinstellingen, SBB, etc.).

De bevindingen in de pilots bieden SBB aangrijpingspunten voor het formuleren van een advies aan de minister van OCW over een eenduidige, werkbaar en breed gedragen methodiek voor de hele kwalificatiestructuur.

De pilots bieden werkgevers(organisaties) en werknemers de kans om op korte termijn te beschikken over mbo-certificaten die passen bij hun scholingsbehoefte. Voor onderwijsinstellingen biedt deelname aan de pilots de kans om op korte termijn hun scholingsaanbod uit te breiden, zodat het beter past bij de behoefte aan bij-, om- en opscholing in hun regio. De door de werknemers behaalde mbo-certificaten die via de pilots worden uitgereikt worden opgenomen in het diplomaregister.

2. Beschrijving van de pilots

2.1. Inleiding

Gezien de doelstellingen van het project is het gewenst om een grote diversiteit in de pilots te hebben. Daarom draaien tien tot vijftien pilots in het project mee, waarbij de diversiteit onder andere tot uiting komt in pilots binnen verschillende sectoren en van een verschillend mbo-niveau.

Elke pilot bestaat uit een samenwerkingsverband van één of meer (bekostigde of niet-bekostigde) mbo-onderwijsinstellingen¹ met één of meer bedrijven en de desbetreffende sociale partners². Dit samenwerkingsverband maakt een selectie van relevante beroepsgerichte onderdelen van één mbo-kwalificatie voor het hieraan verbinden van (een of meer) mbo-certificaten. De concrete behoefte aan bij-, om- en opscholing van de bedrijven en werknemers in het samenwerkingsverband staat dus centraal. Bovendien geldt dat de certificaten een landelijke civiele waarde moeten hebben en dus geen bedrijfsopleiding betreffen.

De pilots vinden plaats binnen de huidige wet- en regelgeving. Een mbo-instelling mag een werknemer van de aangesloten werkgever(s), die een deel van een mbo-opleiding wil volgen, inschrijven in een niet-bekostigde beroepsopleiding. Een dergelijk opleidingstraject mag niet worden bekostigd uit de lumpsum van een mbo-instelling. Het bekostigd onderwijs blijft gericht op het behalen van volledige diplomatrajecten voor jongeren, schoolverlaters en werkenden/werkzoekenden zonder startkwalificatie of die een volledig mbo-diploma moeten halen om aan het werk te komen. Alleen bij uitval kan een student een certificaat ontvangen, als hij het betreffende onderdeel heeft behaald.

Na deze selectie van de relevante onderdelen voor het hieraan verbinden van een certificaat ontwikkelt het samenwerkingsverband een opleidingstraject en voert dit uit bij de aangesloten bedrijven. De werknemers ontvangen na afloop van het opleidingstraject één of meer mbo-certificaten, als zij de betreffende onderdelen hebben behaald. Het mbo-certificaat wordt opgenomen in het diploma- en Crebo register.

Het team Kwalificeren & Examineren van de SBB werkorganisatie levert aan de samenwerkingsverbanden ondersteuning bij het selecteren van relevante beroepsgerichte onderdelen voor het hieraan verbinden van een mbo-certificaat. Het samenwerkingsverband is zelf verantwoordelijk voor de ontwikkeling, uitvoering en examinering van een adequaat scholingstraject dat gebaseerd wordt op het betreffende mbo-certificaat.

Daarnaast is een extern procesbegeleider (bureau Hutspot) gecontracteerd, die de samenwerkingsverbanden ondersteunt, onder andere op het terrein van kennisdeling, en die de inhoudelijke en procesmatige voortgang in de pilots bewaakt.

---

¹ Voor de leesbaarheid wordt het begrip onderwijsinstelling in het algemeen gehanteerd. In voorkomende gevallen moet daar bevoegd gezag worden gelezen.

² De werkgevers respectievelijk vakbonden zijn verantwoordelijk zijn voor het aansluiten van de brancheorganisatie, respectievelijk vertegenwoordigers bij het samenwerkingsverband en niet de onderwijsinstellingen.

Na afronding van de pilots wordt een onafhankelijk advies opgesteld voor het bestuur van SBB over een eenduidige, werkbare en breed gedragen methodiek voor het verbinden van mbo-certificaten aan beroepsgerichte onderdelen. Het bestuur SBB bespreekt het onafhankelijk advies en adviseert de minister van OCW over de vervolgstappen rondom mbo-certificaten voor beroepsgerichte onderdelen en de toekomst van de kwalificatiestructuur.

2.2. De fasen van het project

In het project worden vier fasen onderscheiden, te weten:

- de voorbereidingsfase
- de ontwikkelfase
- de uitvoeringsfase
- de evaluatie- en adviesfase

Hieronder wordt per fase ingegaan op de te onderscheiden activiteiten.

De voorbereidingsfase

In de voorbereidingsfase voert SBB activiteiten uit om de pilots organisatorisch en inhoudelijk vorm te geven. Hieronder valt onder andere het werven en selecteren van de pilots. Tevens wordt in deze fase door de extern procesbegeleider in samenwerking met SBB een 'werkwijzer' ontwikkeld, die gehanteerd gaat worden als instrument voor samenwerkingsverbanden om te komen tot een mbo-certificaat.

Tijdens de voorbereidingsfase wordt op 19 maart een voorlichtingsbijeenkomst gehouden om de aanpak van de pilots toe te lichten. Daarna kunnen de potentiële pilots zich inschrijven. Begin mei is duidelijk welke pilots gaan deelnemen. De voorbereidende fase wordt begin mei 2018 afgerond.

De ontwikkelfase

In deze fase selecteert het samenwerkingsverband, op basis van de werkwijzer en met ondersteuning van SBB werkorganisatie, de relevante beroepsgerichte onderdelen van een kwalificatie voor het hieraan verbinden van een certificaat. Vervolgens ontwikkelt de onderwijsinstelling in samenspraak met de bedrijven en brancheorganisatie in het samenwerkingsverband een opleidings- en examentraject, vanuit een nadrukkelijke opleidingsbehoefte van de deelnemende werkgever(s) en werknemers. Bij de ontwikkeling worden de HUBOE³-aspecten meegenomen. De brancheorganisatie en vakbond monitoren de bevindingen vanuit het perspectief van herkenbaarheid en relevantie voor andere werkgevers en werknemers in het werkveld.

Nadat de verschillende pilots een eerste verkenning van de mogelijk geschikte onderdelen uit de kwalificatie hebben gedaan ten behoeve van de opleidingstrajecten vindt een kennisbijeenkomst plaats met de vertegenwoordigers van de pilots om ervaringen uit te wisselen. Een tweede kennisbijeenkomst wordt georganiseerd als de samenwerkingsverbanden een goed beeld hebben van de uitvoerbaarheid van de geselecteerde onderdelen.

De ontwikkelfase duurt tot uiterlijk oktober 2018, zodat de mbo-instelling in het najaar van 2018 kan beginnen met de uitvoering van het opleidingstraject voor de deelnemende bedrijven. Aangezien het om (niet-bekostigd) post-initieel onderwijs gaat hoeft het opleidingstraject niet aan te vangen bij het ingaan van het nieuwe schooljaar, maar kan dat ook later zijn.

Aan het eind van deze fase levert de procesbegeleider, onder andere op grond van ervaringen van samenwerkingsverbanden in de pilots, een bijgestelde werkwijzer opgeleverd op en zijn, volgens deze methodiek, voor de tien tot vijftien pilots eenheden opgesteld waaraan een mbo-certificaat kan worden verbonden. Wanneer de in de pilots ontwikkelde eenheden voldoen aan de gestelde eisen van de

---

³ haalbaar, uitvoerbaar, betaalbaar, organiseerbaar, examineerbaar (huboe)

bijgestelde wegwijzer, doet het bestuur SBB een voordracht aan OCW voor het bij regeling vaststellen van de certificaten voor in de pilots ontwikkelde opleidingstrajecten.

De uitvoeringsfase

Tijdens deze fase worden vanaf oktober 2018 tot en met november 2019 de verschillende scholingstrajecten in het kader van het project uitgevoerd. De samenwerkingsverbanden rapporteren tijdens de uitvoering van de scholingstrajecten periodiek over de voortgang van de pilot. Periodiek vindt overleg plaats tussen de pilots en de extern procesbegeleider over de voortgang.

De deelnemende werknemers ontvangen na afloop van het opleidingstraject een of meer mbo-certificaten, als zij de examens op betreffende onderdelen hebben behaald.

De uitvoeringsfase is afgerond aan het eind van 2019. Als de samenwerkingsverbanden ervoor hebben gekozen om de scholingstrajecten op een later moment af te ronden wordt in november 2019 over de ervaringen gerapporteerd van deze nog niet afgeronde opleidingstrajecten.

De evaluatiefase

In deze fase wordt een onafhankelijk advies opgesteld over een eenduidige, werkbare en gedragen methodiek om mbo-certificaten te verbinden aan beroepsgerichte onderdelen van de mbo kwalificatiestructuur. Daarbij worden de in de pilots opgedane bevindingen rond kansen, risico's en uitvoeringsaspecten meegenomen.

Het bestuur SBB benut het advies en de bevindingen bij het opstellen van het advies van SBB aan de minister over de toekomst van de kwalificatiestructuur.

3. Werving en selectie van de pilots

Om voldoende interessante pilots te kunnen selecteren wordt een wervingstraject gestart. Voor de aanmelding van de pilots is een aanmeldingsformulier ontwikkeld, zodat op een eenduidige wijze informatie over de potentiële pilots wordt verzameld.

Geïnteresseerden kunnen een aanvraag voor een pilot indienen als:

- er een samenwerkingsverband is van ten minste één onderwijsinstelling en één bedrijf, aangevuld met de sociale partners. Zowel bekostigde als niet-bekostigde mbo-instellingen kunnen deelnemen aan het samenwerkingsverband. De aansluiting van sociale partners wordt verzorgd door de brancheorganisatie en de bonden;
- het samenwerkingsverband een voor de betreffende sector relevant scholingsvraagstuk heeft geformuleerd, waarvoor een certificaat voor een beroepsgericht onderdeel van een bestaand mbo-kwalificatie een oplossing zou kunnen zijn. Het gaat niet om een scholingsvraagstuk dat enkel voor een individueel bedrijf relevant is;
- de deelnemende onderwijsinstelling(en) bereid is om voor de deelnemende werkgever(s) in de periode najaar 2018 - eind 2019 een scholingstraject uit te voeren gericht op het behalen van een mbo-certificaat;
- de deelnemende werkgever(s) bereid is om voldoende deelnemers aan te leveren voor de door de onderwijsinstelling(en) ontwikkelde opleidingstraject.

Er worden tien tot vijftien verschillende pilots geselecteerd. Bij de selectie van de pilots zal diversiteit een hoofdvoorwaarde zijn. Dat betekent dat de volgende criteria zullen worden gehanteerd:

- afkomstig uit verschillende branches;
- gericht op verschillende opleidingsniveaus;
- zowel bekostigde als niet-bekostigde onderwijsinstellingen;
- spreiding naar roc's, vakinstellingen, aoc's en niet-bekostigde instellingen;

- de omvang in uren van het scholingstraject verschilt;
- afkomstig uit verschillende regio's;
- de pilots leveren een substantiële bijdrage aan het bereiken van de doelstellingen van het totale project.

De pilots vinden plaats binnen de huidige wet- en regelgeving. Er geldt een aantal (wettelijke) voorwaarden om aan de pilots te kunnen deelnemen, te weten:

- de mbo-instelling heeft, voor de kwalificatie waarvoor een pilot wordt uitgevoerd, een diplomagericht aanbod (zodat studenten -als zij dit wensen- bij de betreffende onderwijsinstelling daarna in een verkort traject alsnog het volledige diploma kunnen behalen);
- de mbo-instelling ontvangt geen bekostiging uit de lumpsum voor de ontwikkeling en uitvoering van een deel van een mbo-opleiding;
- de onderwijsinstelling verstrekt een certificaat volgens het vigerende model voor certificaten;
- de in de WEB vastgelegde waarborgen voor de kwaliteit van het onderwijs en de examinering zijn van toepassing;
- het bedrijf of de bedrijven waarbij het opleidingstraject wordt uitgevoerd, is voor de kwalificatie waarvoor een pilot wordt uitgevoerd, erkend als leerbedrijf.

Uitgangspunten bij de selectie van de beroepsgerichte onderdelen zijn:

- Bij de selectie van relevante kwalificatie-eisen worden alleen beroepsgerichte kwalificatie-eisen geselecteerd uit door OCW vastgestelde kwalificaties (er worden geen nieuwe kwalificatie-eisen opgesteld);
- Bij de selectie van beroepsgerichte kwalificatie-eisen wordt de volgende set van criteria gehanteerd en uitgewerkt:
  - de eenheid heeft een zelfstandige betekenis op de arbeidsmarkt;
  - de eenheid is herkenbaar voor een breed scala aan werkgevers en werksituaties;
  - de eenheid is uitvoerbaar voor de onderwijsinstellingen en leerbedrijven.

De selectie

Het bestuur SBB neemt een besluit over de pilots die deel kunnen nemen aan het project. Uiterlijk 4 mei worden de samenwerkingsverbanden meegedeeld of zij al dan niet deelnemen aan de pilots.

4. Aanmelding en planning

Voorlichtingsbijeenkomst

Om u verder te informeren over het doel, de opzet en de randvoorwaarden van de pilots wordt op 19 maart van 13.30 tot 16.00 uur een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd. Tijdens deze voorlichtingsbijeenkomst kunt u ook uw vragen stellen. Zowel vanuit SBB, als vanuit Hutspot en OCW zullen vertegenwoordigers aanwezig zijn om uw vragen te beantwoorden.

De voorlichtingsbijeenkomst vindt plaats bij BCN (Catharijnesingel 48, Utrecht). U kunt zich voor de voorlichtingsbijeenkomst aanmelden via het online inschrijfformulier (www.s-bb.nl/pilots-mbo-certificaten). Gaarne ontvangen wij uw aanmelding voor de voorlichtingsbijeenkomst voor 16 maart.

Aanmelding voor deelname aan de pilots

Op www.s-bb.nl/pilots-mbo-certificaten kunt u zich vanaf 19 maart (na afronding van de voorlichtingsbijeenkomst) aanmelden voor deelname aan de pilots. U kunt uw aanmelding met onderbouwing tot en 15 april via www.s-bb.nl/pilots-mbo-certificaten doorgeven aan SBB.

Selectie van de pilots

Op basis van de ingevulde aanmeldingsformulieren besluit het bestuur van SBB welke samenwerkingsverbanden een pilot kunnen uitvoeren. SBB hanteert hiervoor de in paragraaf 3 beschreven criteria. Uiterlijk 4 mei wordt bekend gemaakt welke voorstellen kunnen deelnemen aan de pilots.

Gezien de interesse vanuit het veld om deel te kunnen nemen aan een van de pilots kan geen garantie worden afgegeven of uw wens voor deelname ook daadwerkelijk leidt tot deelname aan de pilots.

Start van de pilots

Op 22 mei (13.00 – 17.00 uur) vindt een kennisbijeenkomst van de geselecteerde pilots bij SBB in Zoetermeer plaats, waarin nader wordt ingegaan op het opzet van het project, en waarin de eerste ervaringen worden gedeeld. Houdt u alvast rekening in uw agenda met deze datum, zodat u ook aanwezig kunt zijn op deze bijeenkomst indien u kunt deelnemen aan de pilots.

Samengevat ziet de planning van de pilots er als volgt uit:

Datum	Activiteit
19 maart	Voorlichtingsbijeenkomst
15 april	Sluiting inschrijftermijn potentiële pilots
16 april-30 april	Selectie van pilots door selectiecommissie en besluit bestuur SBB
Uiterlijk 4 mei	Kennisgeving over deelname aan de pilots
22 mei	Kennisbijeenkomst voor deelnemers aan de pilots

5. Uitleg aanmeldingsformulier

Zoals hierboven is aangegeven kunt u zich via de website van SBB aanmelden voor de pilots. Op het aanmeldingsformulier staat een aantal vragen dat de selectiecommissie gebruikt bij het selecteren van pilots die bijdragen aan de doelstellingen van het project. Hieronder wordt aangegeven welke vragen worden gesteld en op welke wijze u de vragen moet beantwoorden.

- *Opleidingstraject*
Hier moet u aangeven welke naam u het beoogde opleidingstraject wilt geven, waaraan een mbo-certificaat moet worden verbonden.
- *Samenstelling samenwerkingsverband*
  - *MBO-instelling(en)*
Hier moet de naam van de deelnemende mbo-instelling(en) worden vermeld. Dit kan zowel een bekostigde als een niet-bekostigde instelling zijn. Het bevoegd gezag, dan wel de directie van de desbetreffende MBO-instelling moet akkoord zijn om deel te kunnen nemen aan de pilots.
  - *Naam werkgever(s)*
Hier moet u de NAW-gegevens van één of meerdere werkgevers vermelden, die deelnemen aan het samenwerkingsverband. De directie van de werkgever(s) in het samenwerkingsverband moet akkoord zijn om deel te kunnen nemen aan de pilots.
  - *Sociale partners*
De aansluiting van sociale partners aan het samenwerkingsverband wordt verzorgd door de brancheorganisatie en vakbonden. Indien al bekend vermeldt u hier de naam en contactpersoon van de brancheorganisatie en/of vakbonden, die deelnemen aan het samenwerkingsverband.

- *Contactpersoon*

Hier moet u de contactgegevens van de contactpersoon van het samenwerkingsverband vermelden., die als eerste aanspreekpunt voor SBB geldt voor de aanmelding van de pilot.

- *Omschrijving van het beoogde opleidingstraject*

Hier geeft u een beschrijving van het door het samenwerkingsverband beoogde opleidingstraject.

In de beschrijving moeten minimaal de volgende zaken aan bod komen:

- Beschrijving van de opleidingsbehoefte;
- Beschrijving van de inhoud van het beoogde opleidingstraject;
- Uit welke mbo-kwalificatie (met vermelding van naam, crebonummer en mbo-niveau) onderdelen gaan worden geselecteerd t.b.v. het opleidingstraject;
- Of bij de selectie van relevante onderdelen ook wettelijke beroepsvereisten betrokken zijn, en zo ja welke?
- Beschrijving van de sector/werkveld waarbinnen de opleidingsbehoefte bestaat;
- Het aantal te verwachten deelnemers aan het opleidingstraject;
- De relevantie/herkenbaarheid van de opleidingsbehoefte voor andere werkgevers in de desbetreffende sector die niet aan de pilot deelnemen (arbeidsmarktrelevantie);

- *Verklaring*

Naast de aanmelding moeten alle deelnemende partijen een schriftelijke verklaring met ondertekening afgeven. Het format voor de verklaring staat vanaf 19 maart op www.s-bb.nl/pilots-mbo-certificaten.

In deze verklaring zijn de volgende elementen opgenomen:

- Het bevoegd gezag of directie⁴ van de desbetreffende MBO-instelling(en) verklaart deel te nemen aan het samenwerkingsverband en is bereid om:
  - een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van een mbo-certificaat
  - voor de deelnemende werkgever(s) een scholingstraject uit te voeren in de periode najaar 2018 - eind 2019 die afgerond kan worden met het betreffende mbo-certificaat.
  - een bijdrage te leveren aan de monitoring en kennisdeling
- De directie van de desbetreffende werkgever(s) verklaart deel te nemen aan het samenwerkingsverband en is bereid is om:
  - een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van een mbo-certificaat
  - deelnemers aan te leveren voor de door de deelnemende mbo-instelling in het kader van de pilots ontwikkeld scholingstraject
  - leerbedrijf te zijn/worden voor uitvoering van het bpv-gedeelte van het scholingstraject.
  - een bijdrage te leveren aan de monitoring en kennisdeling
- Dat de sociale partners worden aangesloten bij het samenwerkingsverband, indien zij hiertoe verzoeken.

---

⁴ Het gaat hier om de directie van een niet-bekostigde instelling.